

HISTORIA-HISTORIA / SIDRA-SAGARDOA

Sagardoa Hernaniko 1542-ko ordenantzetan.

SAGARDOAREN LURRALDEA - 09/07/2015 · 13:36

Sin comentarios

Euskal Herriko bizitza eta ohituretan sagarra eta sagardoa guztiz errotuta daude; horrela izanik, zonalde batean sagardoak aparteko usadioa du, Sagardoaren lurraldean, hain zuzen ere.

Astigarraga, Hernani, Usurbil, Urnieta, Lasarte, etab. udalerriek osatzen dute lurralde hori, non sagardoaren kulturak garrantzia berezia duen.

Sagardoaren sorrera eta jatorriari buruz datu gehiegirik ez izan arren, badakigu gure lurralde honetan sagarrondoa zein sagarra aspalditik ezagutzen zela. Historian XI. mendera arte atzera egiten badugu, sagarrondo, sagar eta sagardoaren erreferentzia zaharrenak aurkituko ditugu. Orduan, duela 1.000 urte,

sagardoaren lurraldea Nafarroa Erresumako tenentzia bat zenean, badakigu sagarrondo eta sagar ugari zeudela, eta, beraz, sagardoa egiten zela.

Sagardoaren "mundua" azaldu, ezagutu eta horretan sakondu nahi badugu, beste dokumentu eta erreferentzia batzuez gain, Erdi Aroko eta Aro Modernoko legeria ezinbestekoa dugu.

Sagarrondoa, sagarra eta sagardoari buruzko legeak aberatsak dira, eta lurraldeko foruak edota hainbat herritako ordenantzak arakatzuz gero, "mundu" horri buruz gero eta gehiago jakingo dugu, eta zenbait bitxikeria ere topatuko dugu. Dokumentu horiek guztiak aztertuz gero, garai horietan sagardoak izan zuen garrantziaz konturatu gara.

Orokorrean esan dezakegu legedi horrek, garaiko foruek eta udal ordenantzek, sagardoaren mundua arautzen zuela: sagarrondoa, sagarra eta sagardoa babesten zituen, eta, arau horien arabera, isunak eta zigorrak ezartzen zizkieten betetzen ez zituztenei.

Hori guztia egiaztatzeko, Hernaniko XVI. mendeko ordenantzak honetara ekarri eta horietako hainbat puntu azalduko ditugu, esanguratsuenak direnak, hain justu. Ezagutzen ditugun ordenantza zaharrenak 1542koak dira, eta, esan bezala, hainbat puntutan sagardoaren mundua arautzen dute. Jarraian, horietako batzuk aipatuko ditugu.

Hasteko, 59. ordenantza aurkeztuko dugu: *quando oviere / ynçendio de fuego / se tomen las si/drás y se derriben / casas.* / Sutea izanez gero, hura itzaltzeko soberan zegoen sagardoa erabili behar zen; kontuan izan behar dugu garaian etxeak egurrezkoak zirela eta herri osoa kiskal zitekeela.

A-6-1 1-2 (59)

59. ordenantza: *quando oviere / ynçendio de fuego / se tomen las si/drás y se derriben / casas.*

"Otrosi ordenamos y mandamos que si algun fuego / se ençendiere en la villa y se apoderare de manera que / aya peligro de se quemar la dicha villa o algunas casas de ella, / que ... se tomen las sidras de la misma casa y de / las circunvezinas, y se mate el fuego con ellas;..., que así / las sidras..., lo pague el conçejo a sus dueños."

118. eta 119. ordenantzen bidez, kanpotik sagarra edota sagardoa ekartzea debekatzen zen, bertakoa bukatzen ez zen bitartean.

118. ordenantza: *que no se bevan / sidras de fue/ra aviendo si/drás en la villa / con pena.*

Otrosi ordenamos y mandamos que ... en tanto / que las sydras que dentro del cuerpo de la dicha villa se / enbasaren ... y en la dicha villa oviere tarvena / o tabernas publicas donde sidra se venda, que ningun vecino / ni morador en la dicha villa ni en su territorio fuera / de ella ni ninguno que en jurisdicción de la dicha villa / trabajare o labrare, ... no pueda / comprar ni beber ninguna sidra de fuera de los / muros de la dicha villa y que aya de beber y beva / de las sidras de dentro del cuerpo de ella, so pena que / por cada vez que contra el tenor de este dicha or/denança compraren Artxiboa) o bevieren en la dicha villa y en / su jurediçion sidra de fuera del cuerpo de la dicha villa / aviendo en ella sidra en taverna que aya de pagar / e pague de pena un ducado de oro, .../

119. ordenantza: *que se vendan pri/mero las sidras / de la villa que / las de fuera de /ella.*

Otrosi ordenamos y mandamos que los veçinos que biven / e moran dentro en la dicha villa de Ernani, y tie/nen algunos mançanales fuera de la jurisdicción / e parrochia de ella, que de aquí adelante / puedan traer y enbasar y traygan y enbasen sus sidras / propias de sus propios mançanales en la dicha villa // (29 vto.) pero que lo que así truxieren y enbasaren de / fuera de la jurisdicción no puedan vender ni vendan / fasta en tanto que toda la cosecha

Sagardoaren Lurraldea

Kale Nagusia 48
20115 Astigarraga
t: 00 34 943 550 575
f: 00 34 943 559 575
info@sagardoarenlurraldea.com
www.sagardoarenlurraldea.com

RSS Feed
Twitter
Facebook

Buscar / Bilatu

Categorías

Agenda-Agenda
Azokak-Ferías
Ekitaldiak-Eventos
Errezetak-Recetas
Esperientziak-Experiencias
Formazioa-Formación
Gastronomia-Gastronomía
Historia-Historia
Kultura-Cultura
Lehiaketak-Concursos
Museos-Museoak
Prensa-Prensa
Sagarra-Manzana
Sagastia-Manzanal
Sidra-Sagardoa
Sidrerias-Sagardotegiak
Sin categoría
Turismoa-Turismo

Post Recientes

Santa Ana 2015, XL.
Sagardo Eguna
Astigarragan.

Sagardoetxeako fototeka.

Sagardoaren kulturaren
inguruko bideoak,
#tweet-ak, bisitak...

de la propia ju/redición de la dicha villa se venda, so pena de un du/cado de oro por cada vez que vendieren ... semeiante sidra, pero que puedan vender o en/biarlas dichas sidras por los lugares comarcanos que / son fuera del terretorio y juridición de la dicha villa / sin caer por ello en pena alguna ...; y / que ninguno no pueda traer de fuera de la juridición de / la dicha villa mançana ni sidra ninguna que no sea de / su propia heredad no vayan a la villa ni su juridición / so pena que la justia y regimiento de la dicha villa derrame / las tales sidras y disponga de ellas y de la mançana / como quisiere, y pague de pena por cada vez el que / asi truxiere mançana o sidra dos mill mrs., ... /

Bi pertsona izendatzen ziren sagardoaren kalitatea aztertzeko, salgai jarri aurretik. Bi pertsona horiek, ospe onekoak, era berean, bi urterako salneurria, prezioa, finkatzen zuten. Ados jarri ezean, hirugarren batek hartzen zuen azken erabakia.

117. ordenantza: *que se nonbren perso/nas el dia de to/dos los santos para / el preçio de las / sidras./*

Otrosi ordenamos y mandamos que el dicho dia de to/dos los Santos,... para hazer / la tasa de las sidras, ayan de nombrar y nombren / en conçejo publico dos personas de buena fama, los / quales ayan de ser nombrados el uno por los / dueños de las sidras, y el otro por el pueblo comun / de la dicha villa, que sidras para vender no tuvieren; /y los asi nombrados... dentro / de los tres dias primeros siguientes, fagan / la dicha tasa y declaren en regimiento el presçio que les / paresçe que se deven vender las dichas sidras; y si / fueren diferentes, que el regimiento nonbre otro terçero / el qual... se junte con ellos y que / en lo que los tres en conformidad, o, los dos / de ellos acordaren y declararen y tasaren, se ven/dan todas las sidras que en la villa oviere // (29 r.) en los dos años sin subir a mas ni a mayores presçios, / so pena de dos mill mrs por cada vez que alguno e/çediere de la dicha tasa.../

A-6-1_1-2 (117-119)

Ordenantza esanguratsuenak azal dutako horiek dira; hala ere, sagarrondo, sagasti, sagar eta sagardoari buruzkoak gehiago dira, kontsultatu besterik ez dugu egin behar, komentatu dugun bezala, garai hartan sagardoak zuen garrantzia baieztatzeko; esaterako:

- **73. ordenantza:** *mançana en tiempo / de agosto./*
- **74. ordenantza:** *las penas de los que / hurtaren man/çanas*
- **75. ordenantza:** *los que cortaren / mançanos./*
- **76. ordenantza:** *del entrar e / pasar por man/çanales./*

1 Hernaniko Udal Artxiboa (HUA / HISTORIKOA // A-6-1/1-2).

Artikulua eta argazkiak: Jesus Mari Gomez (Hernaniko Udal Artxiboa)

Iturria: Sagardoaren Lurraldea 39 Boletina

Sagardoaren Lurraldea boletinean izena eman

Tags: 1542, Hernani, historia, ordenantza, ordenanza, sagardoa, Sidra

SAGARDOAREN
HIZTEGIA: Muztioa
irakinaldian (2. zatia).

Sagastietako jardueren
egutegi praktikoa (ekaina,
uztaila eta abuztua).

Comentarios recientes

Sagardoaren Lurraldea en Sagardoaren munduko bitxikeriak: lizar adarra, kalitate oneko sagardoaren erakusle.

Jarras también en las antiguas sagardotegis | pitxTapitch en Sagardoaren munduko bitxikeriak: lizar adarra, kalitate oneko sagardoaren erakusle.

Sagardoaren Lurraldea en “Sagastiak loretan” ospakizuna Sagardoaren Lurraldean.

Marisa en “Sagastiak loretan” ospakizuna Sagardoaren Lurraldean.

m. petrus en “Sagastiak loretan eta ardiak larretan” argazki lehiaketa Facebook-en.

Anterior post

Boletín Sagardoaren Lurraldea nº39.Sagardoaren Lurraldea Boletina 39 zkia.

Siguiente post

Santa Ana... ¡40 años!Santa Ana... 40 urte!

Tu comentario / Zure komentarioa

Nombre *requerido*

Email *requerido*

Web

Enviar